

HAAIEN IN

ONZE NOORDZEE

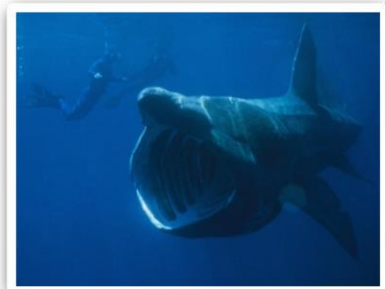
De diensten CITES en Marien Milieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu beschermen onze haaiensoorten

CITES is de internationale overeenkomst die de handel in bedreigde dieren en planten regelt. Op de laatste Conferentie der Partijen (CoP17 – oktober 2016 in Zuid-Afrika) werd beslist om een aantal haaiensoorten bijkomend te beschermen. De officiële inwerkingtreding van deze bescherming werd vastgelegd op 4 oktober 2017.

Haringhaai, geveld
foto: Frederik Mollen, Natuurpunt

De reden van deze bescherming is dat deze soorten overbevist worden en de handel dus gereguleerd dient te worden. De haaiensoorten werden op Europees niveau voordien reeds beschermd door andere wetgevingen en konden in het verleden dus al niet legaal worden gevangen in Europese wateren, noch worden binnengebracht vanuit andere wateren door schepen onder Europese vlag.

De reuzenhaai eet enkel plankton
foto: Wikimedia Commons

Het gaat om de zijdehaai (*Carcharhinus falciformis*) en alle voshaaïen (*Alopias* spp.).

Naast deze haaiensoorten waren eerder al de reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*), walvishaai (*Rhincodon typus*), mensenhaai (*Carcharodon carcharias*), haringhaai (*Lamna nasus*), oceanische witpunthaai (*Carcharhinus longimanus*) en 3 hamerhaaien (geschulpte, grote en gladde; *Sphyrna lewini*, *Sphyrna mokarran* en *Sphyrna zygaena*) beschermd.

Met deze bijkomende bescherming door CITES wordt er op internationaal niveau aangegeven dat de handel in deze soorten niet zomaar mogelijk is. Deze handel wordt dus vanaf 4 oktober 2017 geregeld door een systeem van vergunningen.

Concreet betekent dit deze soorten niet zomaar in de EU/België kunnen worden ingevoerd. Er moeten zowel door het land van oorsprong als door het land van invoer in de EU CITES-documenten afgeleverd worden. Hiervoor moet er telkens eerst aangetoond kunnen worden dat het om een duurzame vangst gaat.

Haaïen in onze Noordzee

Neen, een grote witte haai moet je niet onmiddellijk in onze Noordzee verwachten, daarvoor blijft het water ook in de zomer nog te koud. Hoewel duikers in 2006 er zo eentje meenden op te merken, zijn onze haaiensoorten meestal veel kleiner en/of helemaal niet gevaarlijk.

Hondshaai met typisch eikapsel
foto: Ecomare

De meest voorkomende haaiensoort in onze Noordzee is de hondshaai (*Scyliorhinus canicula*) en nauwelijks meer dan een halve meter groot. De hondshaai wordt niet bedreigd en schopte het in 2015 zelfs tot vis van het jaar, op ons bord dan toch. Omdat hondshaai niet echt smakelijk klinkt – hoewel hij wel degelijk lekker is – wordt hij ook wel eens als zeepaling of zelfs zalm verkocht. Vroeger werd hij ook gebruikt om het dek te schrobben; zijn huid is immers net zo grof als schuurpapier. De redelijk grote en typische doosvormige eieren van de hondshaai vind je wel eens op het strand als aanspoelset.

Onze andere Noordzeehaaien worden, net zoals haaien wereldwijd, bedreigd door vervuiling en overbevissing. In tegenstelling tot andere vissen, planten kraakbeenvissen zoals haaien en ook roggen zich veel minder en minder snel voort. Het duurt meerdere jaren voor ze volwassen zijn en ze hebben veel minder nakomelingen, wat ze extra kwetsbaar maakt.

Engelhaai, bijna uitgestorven,
hier slachtoffer van bijvangst
foto: Frederik Mollen, Natuurpunt

De engelhaai (*Squatina squatina*) uit onze Noordzee behoort zelfs tot de 100 meest bedreigde diersoorten ter wereld. Vermits deze haai in het zand tussen tong en schol leeft, laat hij regelmatig het leven als ongewenste bijvangst.

Meer imposant en tot de verbeelding sprekend zijn de haringhaai (*Lamna nasus*) en de reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*) die af en toe voor onze kust opduiken. In 2012 kwam een reuzenhaai nog zonnen voor onze kust ter hoogte van De Panne. In 2016 spoelde er daar ook eentje aan, helaas zonder het te overleven. Met een gemiddelde lengte van 6 à 8 m is de reuzenhaai de tweede grootste vissoort ter wereld. Gelukkig voor ons is deze reus een tandeloze vegetariër die leeft van plankton. De kans dat we onze kinderen binnenkort moeten vertellen dat de haringhaai en reuzenhaai uitgestorven zijn omdat we ze allemaal hebben opgevisst, is echter bijzonder groot.

Reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*) 6 -11 m
kwetsbaar (IUCN*) – beschermde soort

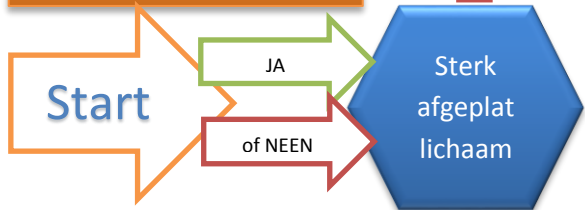
Haringhaai (*Lamna nasus*) 2-3 m
kwetsbaar (IUCN) – beschermde soort

Kathaaai (*Scyliorhinus stellaris*) max. 1,5 m
gevoelig (IUCN)

Zoekkaart haaien in de Noordzee

Voshaai (*Alopias vulpinus*) 2-5 m
kwetsbaar (IUCN) – beschermde soort

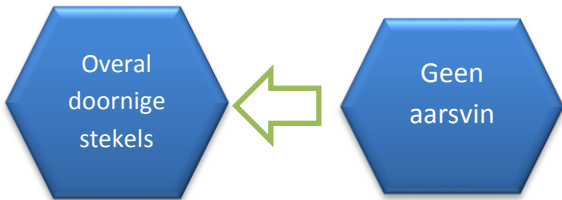
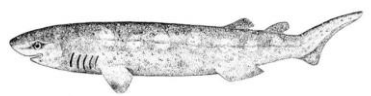
Gewone engelhaai (*Squatina squatina*) max. 2 m
ernstig bedreigd (IUCN) - beschermde soort

Doornhaai (*Squalus acanthias*) max. 1,2 m
kwetsbaar (IUCN)

Braamhaai (*Echinorhinus brucus*) max. 3,1 m
data ontoereikend (IUCN)

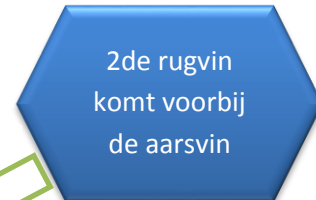
Hondshaai (*Scyliorhinus canicula*) max. 1 m
niet bedreigd (IUCN)

Ruwe Haai (*Galeorhinus galeus*) max. 1,9 m
kwetsbaar (IUCN)

Gevlekte gladde haai (*Mustelus asterias*) max. 1,8 m
niet bedreigd (IUCN)

*IUCN: International Union for Conservation of Nature, <http://www.iucn.org/>

Bron: The Shark trust, <http://www.sharktrust.org/> - Afbeeldingen © Wikimedia Commons, behalve hondshaai © Ecomare